

VÄLISPOLIITIKA ARENGUKAVA KOKKUVÕTE

Vastuseis euroopalikule väärtusruumile suureneb. Kogu maailmas kasvab surve demokraatial, turumajandusel, inimõigustel ja õigusriigil põhineva väärtusruumi vastu.

Pinged rahvusvahelistes suhetes kasvavad (üleilmastumise mõjud, muutuva iseloomuga konfliktid, jõu kasutamine, radikaliseerumine, terrorism, majanduslik ebavõrdsus ja ebaseaduslik ränne).

Julgeolekuohtude mitmekesisus. Lisaks eelises loigus nimetatule võib ennustada selliste asümmeetriliste ohtude suuremat esiletõusu.

Majanduse, innovatsiooni, tehnoloogia, tööstuse jm jõujooned maailmas muutuvad, esile tõusevad uued piirkonnad.

Läänemaailma rahvastik väheneb ja vananeb, suureneb ränne ning töökohtade mobiilsus.

Globaalne rahvastiku juurdekasv, tarbimise kasv ja piiratud loodusvarade suurem kasutus ning kliimamuutused seavad surve alla keskkonna.

Uute tehnoloogiate ja digitaliseerumise osakaal majanduses suureneb.

Järeldused ja ülesanded Eesti huvide paremaks kaitsmiseks ja edendamiseks

- **Vajadus kasvatada Eesti panust eri koostööformaatides.** Julgeolekuolukorra pingestumine ja rahvusvaheliste suhete muutumine eeldab Eesti tihedamat koostööd liitlaste ja partneritega rahvusvahelistes organisatsioonides, kahepoolselt ja regionaalsetes formaatides.

- **Hübriid- ja küberohtude kasvu tõttu** peab Eesti nendele teemadele senisest enam tähelepanu pöörama, eelkõige jätkama aktiivset võitlust hübriidohtudega, tooma esile vajadust kasvatada ühiskondade vastupanuvõimet inforünnakutele ning kinnistama Eesti rahvusvahelise eestkõneleja rolli, samuti tugevdama välis teenistuse võimekust käsitleda küberteemasid.

- **Diplomaatia olulisus julgeoleku ja suveräänsuse tagamisel ning välis teenistuse tugevdamine.** Kriitiliselt oluline on arendada välis teenistuse võimekust (välispoliitiliselt kaalukates võrgustikes kaasärääkimine, Eesti võtmeteemadel eestkõneleja rolli kindlustamine, teatud piirkondade eripära tundmine).

- **Ühtsem välispoliitika** ja välissuhtluse suurem sidusus. Välisministeerium hoiab ja suurendab sünergiat ministeeriumide, organisatsioonide peakorterite ja esinduste vahel, et tagada infovahetus ja vahendite maksimaalne kasutamine.

- **Kasvav vajadus lahendada üleilmseid probleeme** (sh keskkonna- ja kliimaprobleemid, pandeemiad, terrorism, vaesus, majanduslik ebavõrdsus, ebaseaduslik ränne) suurendab vajadust tihedamaks suhtlemiseks Euroopa vahetute naabrite ja kaugemate riikidega ning nõuab suuremat ja eesmärgistatumat panustamist **arengukoostöösse ja humanitaarabisse.**

- **Kasvav vajadus ettevõtteid välis turgudel toetada.** Kasvav üleilmne konkurents, vabakaubanduspõhimõtete ja rahvusvaheliste kaubandusreeglite küsimuse alla seadmine toovad kaasa vajaduse rea-

geerida muutustele ennetavalt ja tõhusalt. Selleks on tarvis arendada majandusdiplomaatia võimekust välisesteenistuses ja teistes välismajandust edendavates ametkondades. Aina enam tähelepanu tuleb pöörata õige tasakaalu leidmisele majandus- ja julgeolekuhuvide vahel.

- Suur ja hajali eestlaste kogukond võõrsil ning eestlaste reise arvu kasv ja reisi sihtkohtade laienemine seab täiendavad **väljakutsed konsulaar-teenuste paindlikkusele ja tõhususele** ning konsulaarabi andmisele. Eeltoodu tingib vajaduse leida teenuste pakkumiseks uuenduslikke lahendusi.

- Tuleb leida sobivaid lahendusi, et **Eesti side võõrsil elava eestlaskonnaga** oleks tugev ja rahvuskaaslaste panus ühiskonna arengusse kasvaks ning tagasipöördumine oleks soovitud ja sujuv.

- **Eesti välisesinduste võrk** vajab kohaoleku suurendamiseks uuenduslikke lahendusi (traditsiooniliste kõrval).

- Vaatamata sellele, et Eesti on mõnes valdkonnas saavutanud hea maine, on **veelgi vaja pöörata tähelepanu Eesti tutvustamisele ELis ja kolmandates riikides**, et saavutada julgeoleku ning majanduse eesmärgi.

Neid järeldusi arvesse võttes on sõnastatud välispoliitika eesmärgid, alaeesmärgid (huvid) ja tegevused nende saavutamiseks.

Välispoliitika üldeesmärk

- + Eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimine läbi aegade, Eesti Vabariigi iseseisvuse ja sõltumatuse kindlustatus rahvusvahelistes suhetes;

- + heaolu kasv Eestis ning eestlaskonna huvide kaitse võõrsil;

- + Eesti kasvav panus üleilmsesse kestlikku arengusse.

Üldeesmärki viiakse ellu välispoliitika kolme strateegilise suuna tugevdamisel: 1. julgeolek, rahvusvaheliste suhete stabiilsus ja kestlik areng; 2. välismajandus; 3. eestlaskond võõrsil. Arengukava elluviimise edukus sõltub välisesteenistusest ja diplomaatidest. Välispoliitika tegevusi kavandades ja ellu viies arvestame läbivalt, et Eesti maine ja mõjukus kasvaks.

Üldeesmärgi poole liikumist jälgime järgmiste mõõdikute-ga:

- + Eksperthinnang regionaalsele julgeolekule (Välisministeerium)

- + EL'i sidusus (ECFR EU Cohesion Monitor)

- + Eesti positsioon globaalse konkurentsivõime edetabelis (Maailma Majandusfoorum)

- + Eesti kohaolu ja mõju maailmas (Elcano)

- + Arengukoostöö osakaal RKT'st (OECD DAC)

Eesmärgid, alaeesmärgid ja olulisemad tegevused üldeesmärgi saavutamiseks

1.1 Eesti inimeste ja riigi julgeolek on tagatud ning heaolu kasvab.

1.1.1 Kehtiv reeglitel põhinev rahvusvaheliste suhete süsteem püsib ja tugevneb.

- Eesti toetab igakülgset reeglitel ja rahvusvahelisel õigusel põhineva maailmakorra säilimist.
- Rahvusvahelise õiguse rikkumine toob rikkujale kaasa tagajärjed.
- Põhiõigused ja vabadused on kaitstud.

1.1.2 Kindel Euro-Atlandi ala julgeolekukord.

- NATO-l on poliitiline ja sõjaline valmisolek ning võime tagada liitlaste julgeolek ELi ja NATO võimalikult suur sisemine ühtsus, omavaheline solidaarsus ning koostöö, tugev Atlandi-ülene side säilib.
- Euro-Atlandi ühtne väärtusruum laieneb.
- Euroopa koostöise julgeoleku struktuurid tugevnevad

1.1.3 Toimiv, mõjukas ja ühtne EL.

- Osaleme tugeva ELi tuleviku kujundamisel.
- Osaleme euroala tuleviku aruteludes.
- Toetame ELi ühtse siseturu arengut ja tõhusat toimimist.
- Seisame Schengeni ala toimimise eest.
- Suurendame energiajulgeolekut ja mitmekesistame energiaallikaid.
- Parandame transpordiühendusi teiste Euroo-

pa riikide ja muude maailma regioonidega.

- Tugevdame ELi ühtset toimimist ja Osaleme mõjukuse kasvu rahvusvahelistes suhetes.
- Koostöös lähiriikidega keskendume ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika edendamisel idapartnerlusele ja suhetele Venemaaga. Panustame solidaarselt lõunapartnerlusse.
- Edendame ELi sõjalises ja mittesõjalises valdkonnas tehtavat koostööd.
- Panustame võimalikult ühtse ohupildi kujundamisse,
- Seisame selle eest, et tugevneks kriiside ennetus ning operatiivne ja tõhus koostöö ELis kriisiolukorras.

1.1.4 Kahepoolsed ja regionaalsed suhted tagavad Eesti jaoks soodsa väliskeskkonna.

- Kahepoolsed liitlas- ja partnerlussuhted tugevnevad.
  - o Suurendame kohalolekut maailmapoliitikat mõjutavates ja majanduslikult olulistes riikides, võimalikult paljudes NATO ja ELi liikmesriikides.
- Regionaalne koostöö on tihedam ja mõjukam.
  - o Tugevdame välisesindusi Läänemere regioonis ja tihendame riigisisest temaatilist koordineerimist.
- Riskid kahepoolsetes suhetes on maandatud.
- Suhetes maailma teiste piirkondlike jõukustega on Eesti huvid kaitstud.
  - o Koostöö ja Eesti huvide täpsustamiseks koostame strateegiliselt oluliste riikide ja regioonide (regionaalsetes koostöövõrgustikes osalemise) kohta terviklikud strateegiad, sh Aafrikat ja Aasiat käsitleva tegevuskava.

1.1.5 Eesti on küberjulgeoleku eestkõneleja rahvusvahelisel tasandil.

- Tugevdame küberdiplomaatia ja rahvusvahelise õiguse analüüsi kompetentsi.
- Arendame ja tugevdame küberjulgeolekualgatusi rahvusvahelistes organisatsioonides.
- Osaleme aktiivselt aruteludes rahvusvahelise õiguse kohaldumisest uutele tehnoloogiatele ning tugevdame koostöös ülikoolide ja teiste asutustega rahvusvahelise õiguse kompetentsi ning selle jätkusuutlikku arengut kübervaldkonnas.

1.2 Eesti panus üleilmsesse julgeolekusse, heaolusse ja kestlikku arengusse on kasvanud. Arengukoostöö ja humanitaarabi mõju ning tõhusus on laienenud

1.2.1 Eesti arengukoostöö kavandamine ja elluviimine keskendub eelisvaldkondadele, kus Eesti on ise tulemuslikult tegutsenud.

1.2.2 Eesti arengukoostöö keskendub prioriteetsetele sihtriikidele ning arvestab välispoliitilisi arengusuundi uute partnerite määramisel.

- Toetame jätkuvalt idapartnerlusriike.
- Laiendame arengukoostööd teistesse prioriteetsetesse piirkondadesse maailmas.

1.2.3 Tihendame koostööd teiste doonoritega.

1.2.4 Kujundame ELi arengukoostöö ja humanitaarabi poliitikat.

1.2.5 Lähtume humanitaarabi andmisel inimlikkuse, erapooletuse, sõltumatuse ja neutraalsuse põhimõttest, suurendame ennetuse osakaalu ning hoiame alal abistamisvõime.

1.2.6 Ühiskonna suhtumine arengukoostöösse ja kestliku arengu eesmärkide saavutamisele kaasaaitamisse on toetav.

1.2.7 Eesti arengukoostöö poliitika kujundamise, rakendamise haldamise ja elluviimise süsteem toimib eesmärgipäraselt ja kulutõhusalt, võttes arvesse rahvusvahelist praktikat.

- Eraldame arengukoostöö ja humanitaarabi poliitika kujundamise ning rakendamise, loome arengukoostöö agentuuri.

1.3 Eesti riigi maine ja mõjukus kasvab

1.3.1 Välispoliitika elluviimisel peetakse läbivalt silmas, et Eesti maine ja mõjukus kasvaks.

- Kujundame uuendusmeelse riigi kuvandit, teeme koostööd partnerasutustega, toome sihtturgudel järjepidevalt esile Eesti erinevate valdkondade võtmesõnumeid ja tugevusi.
- Toetame kultuuridiplomaatia ja kultuurivahtusega välispoliitika eesmärkide elluviimist.
- Soodustame hariduse ja teaduse rahvusvahelistumist, mis toetab Eesti maine kasvu.

1.4 Välispoliitika ja välissuhtlemine on sidusam ning teadlikkus välispoliitikast on kasvanud

1.4.1 Välispoliitika ja välissuhtluse suurem sidusus.

- Eestil on laiapõhjaline ja pikaajaline personalipoliitika rahvusvaheliste organisatsioonide suhtes (eriti EL, NATO, ÜRO).
- Suurendame välispoliitika ja muude poliitika valdkondade sidusust.
- Toetame ühiskonna teadlikkuse kasvu välispoliitikast.

- Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmesus peab tõhusalt ning parimal moel toetama valdkondlike ja välispoliitiliste eesmärkide saavutamist.

2.1 Eesti inimeste heaolu kasvab soodsa- ma välismajanduskeskkonna kaudu, mil- le tagab kaubandustõkete vähendamine, ekspordi edendamine ja välisinvesteeringute jätkusuutlik kasv ning turismi arengu toetamine

2.1.1 Ettevõtetele on tagatud soodne ja usaldus- väärne rahvusvaheline keskkond (rahvusvaheli- sed majanduslepingud ja digitaalne andmevahetu- sus).

- Ekspordiks ja investeeringuteks on loodud ajakohane toimivate lepingute baas.
  - o Teeme olemasolevate lepingute toimivuse seiret.
  - o Sõlmime uusi lepinguid vastavalt turu potentsiaalile.
- Eesti majandushuvid rahvusvahelistes organisatsioonides on kaitstud
- ELi siseturu ja taristu arendamine.
  - o Tagame digitaalse andmevahetuse koostöös lähimate partneritega.

2.1.2 Tagatud on tõhus tugi Eesti ettevõtetele kau- pade ja teenuste ekspordi arendamisel.

- Tagame peamistel eksporditurgudel ja uutele turgudele sisenemiseks täiskohaga majandusdiplomaatide ning digidiplomaatide toe Eesti ettevõtetele.
- Tagame ülejäänud turgudel ettevõtjatele toe keskselt (Välisministeeriumist).
- Kaasame aukonsuleid ja võõrsil asuvat eestlaskonda Eesti majandushuvide edendamisse.
- Loomme ettevõtjatele nüüdisaegsete IT-lahenduste toel töövahendi (sh turuanalüüs), mis sisaldab ka välispoliitilist infot sihtturgude kaupa.
- Toetame välisesinduste kaudu turismi iga-
külgsel arengut.

2.1.3 Eestisse tehtavate välisinvesteeringute jätku- suutlik kasv.

- Leiame õige tasakaalu avatud majanduskeskkonna ja julgeolekuhuvide vahel kolmandatest riikidest pärit välisinvesteeringute puhul.

2.1.4 Välismajandussuunaga seotud konsulaarteenused ja välisesinduste muud teenused on tõhusad ja kliendisõbralikud, vastavad digiriigi mainele ning toetavad majandusarengut.

3.1 Konsulaarteenused on kodanikele hästi kättesaadavad ning inimesed on teadlikumad reisijad. Eesti side eestlas- konnaga võõrsil on tugev.

3.1.1 Konsulaarteenused on kättesaadavamad, mugavamad ning vastavad e-riigi mainele.

- Võimaldame isikut tõendavaid dokumente välisriigis taotleda ja kätte saada kodust lahkumata.

3.1.2 Kasvab riikide arv, kuhu Eesti kodanikud saa- vad reisida viisavabalt. Eesti inimesed on teadliku- mad reisijad tänu tõhusale ja kaasaegsele enne- tustevõrgule. Kriisiteavitustel pakume uudseid lahendusi.

- Teeme endast oleneva, et viisavabade riikide arv Eesti kodanikele kasvaks.
- Edastame kriisiteavituse reisijatele automaatselt, kasutades tänapäevaseid infotehnoloogilisi lahendusi ja võimalusi.

3.1.3 Eesti side võõrsil elava eestlaskonnaga* on tu- gev ja rahvuskaaslaste panus ühiskonna arengus- se kasvab.

- Kujundame kaasava diasporaapoliitika ning osaleme ühtses ja tugevas valdkonna koordineerimises.
- Toetame võõrsil elava Eesti kogukonna side-
me tugevdamist Eestiga.
- Soodustame võõrsil asuva Eesti kogukonna panuse kasvu ühiskonnas.

4.1 Välisesteenistus on asjatundlik ja mo- tiveeritud ning välisesinduste võrgustik ja teenused on kooskõlas välispoliitika prioriteetidega

4.1.1 Seisame selle eest, et Eesti välisesteenistus suudab vaatamata suurusele edukalt maailma- poliitikas kaasa rääkida ning Eesti huve väärilt esindada.

4.1.2 Tagame, et Eesti välisesindused on seal, kus on meie julgeoleku- ja majandushuvid ning kus asub meie kogukond (vastavalt analüüsile/ kate- goriseerimisele). Saavutame kohaloleku ning tu- gevdame välisesinduste võrgustikku:

---

* Eestlaskonna all peame lisaks rahvuskaaslastele laiemalt silmas Eestit toetavate inimesi, kogukondi ja organisatsioone, kellel on oluline roll Eesti maine suurendamisel ja julgeoleku tagamisel.

- meie põhiliste majandus- ja julgeolekupartnerite juures, sh seni esindamata ELi pealinnades;
- piirkondades, mis on olulised eksporditurud (Euroopas) ning uued kasvavad turud (Aasias, Aafrikas), kus toetame ettevõtjaid turule sisenemisel ja seal tegutsemisel.

4.1.3 Kasvatame Eesti esindatust, nähtavust ning esindust võrgu tõhusust, selleks kasutame uenduslikke lahendusi. Erinevaid võimalusi kombineerides leiame sobivaima viisi Eesti huvide edendamiseks sihtriigis.

- Väljendame Eesti välisesindust kaudu parimal moel Eesti uuendusmeelse riigi lugu.

4.1.4 Tagame, et välispoliitikaga seotud avalikud teenused on osutatud tõhusalt, mugavalt ja kliendisõbralikult, sh loome ja uuendame e-kanaleid teenuse osutamiseks.

- Loome esimese riigina maailmas e-Saatkonna ning tagame sellega kohalolu igas maailma punktis.

4.1.5 Seame eesmärgiks välisteenistuse jätkusuutliku rahastamise. Kõigi eelpool kirjeldatud strateegiliste suundade tugevdamiseks ja eesmärkide saavutamiseks vajalik ressurss on kavandatud arengukava maksumuse prognoosis (tabel 1).